

24.11.2025

**Luonnonsuojelulain mukaisen erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan
rajaaminen, lehtonoidanlukko (*Botrypus virginianus*) ja luonnonsuojelulla
suojellun arvokkaan luontotyypin rajaaminen, kalkkikallio, Karsilonmaa, Tornio**

KOHDE

Karsilonmaa, Tornio

Kunta: Tornio

Tila: 851-423-13-2, OLLILA
[REDACTED]

Tila: 851-423-57-5, SAARI
[REDACTED]

ASIAN TAUSTA

Tornion Karsilonmaassa sijaitsevilla metsäkiinteistöillä 851-423-57-5, SAARI ja 851-423-13-2, OLLILA on luonnonsuojelullisesti erittäin arvokkaita luontokohteita. Toisella kiinteistöllä lehtometsäalueella sijaitsee harvinaisen ja erittäin uhanalaisen kasvilajin, lehtonoidanlukon (*Botrypus virginianus*) esiintymä. Lehtometsän yläpuolella, rinteessä sijaitsee uhanalainen luontotyyppi, kalkkikallion esiintymä, joka jatkuu toisen metsäkiinteistön puolelle.

Lapin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on aloittanut rajauspääätösvalmistelun lähettämällä metsäkiinteistöjen omistajille tiedotekirjeen 26.8.2025 päivätyillä kirjeillä. ELY-keskus on nyt tehnyt päätöksen sekä lehtonoidanlukon esiintymispaikan, että kalkkikallion rajojen määrittelemisestä luonnonsuojelulain 77 §:n ja 64 §:n mukaisella päätöksellä. Laji- ja luontotyyppien esiintymät rajautuvat toisiinsa ja niiden rajaukset tehdään yhdellä päätöksellä. Suojelutoimenpiteen ja rajauspääätösasian tavoitteena on perustaa erityisesti suojeltavalle lajille, lehtonoidanlukolle ja arvokkaalle uhanalaiselle luontotypille yhtenäinen suojeltu elinympäristö.

ALUEKUVAUS

Lehtonoidanlukon pääasiallisia elinympäristöjä ovat tuoreet ja kuivat lehdot, joilla esiintyy maaperän kalkkivaikutusta ja ravinteisuutta. Lajin esiintymisen painottuminen keskittyy enimmäkseen Lounais-Lappiin ja erityisrajausalueella Karsilonmaassa sijaitseva lehtonoidanlukon esiintymä on valtakunnallisessa mittakaavassa erityinen ja huomionarvoinen. Viimeisimmässä kartoituksessa, joka tehtiin vuonna 2024, havaittiin lajista useita satoja yksilöitä, mikä tekee esiintymästä erityisen mittavan ja tärkeän.

Metsärakenne kohteella ei ole luonnontilainen, aluetta on aikaisemmin käsitelty, mutta maapohja on ravinteinen ja metsikkö on pääasiassa mänty- ja sekapuista lehtoa, jossa kasvaa runsaasti katajaa.

Metsikköalueen rinteessä sijaitsee länteen päin avautuva luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen suojeltu luontotyyppi, kalkkikallio. Kyseessä on kalkkikallioseinämä ja lohkarieppo sekä kalkkikalliopaljastumia. Kalkkikalliokko muodostaa poteroisia painanteita ja paahteisempia, puustoa ja pensaita kasvavia kohtia. Kallioseinämät ja lohkareet ovat paikoin useita metrejä korkeita ja kallioseinämä on yhteensä noin 380 metriä pitkä ja yhtenäinen rinteeseen suuntaisesti pohjoisesta etelään kaareutuen. Seinämät ovat paikoin paahteisia ja paikoin puolivarjoisia tai varjoisia varsinkin kohdassa, josta lehtonoidanlukon esiintymä kalliokon alla alkaa. Kallioiden päällä ja poteroissa on lehtokasvillisuuslajeja, kuten näsiää, punakonnanmarjaa, sudenmarjaa ja kieloa. Kalkkikalliolla esiintyy kalkinsuosija- ja vaatijalajistoa, kuten kalkkikiertosammalta, kalkkipalmikkosammalta, kalkkikaihtaissammalta, kielikellosammalta, ja kalkinsuosijana tunnettua sekä kalkkikallioilla viihtyvää pienikokoista saniaista, viherraunioista.

Rajausalueen sisällä esiintyy myös kalkinvaatijana tunnettuja, huomionarvoisia kämmekkälajeja, tikankonttia, neidonkenkää, valkolehdokkia sekä pussikämmellä, joista kolme ensin mainittua ovat myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja.

Kahden kiinteistön alalle yhtenäiseksi muodostetun erityisrajausalueen pinta-ala on toisella kiinteistöllä 6,26 ha ja toisella 0,062 ha. Yhteensä rajausalueen pinta-ala on 6,322 hehtaaria.

KUULEMINEN

Lapin ELY-keskus on kuullut maanomistajia hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti 9.10.2025 päivätyillä kirjeillä. Kummankaan

metsäkiinteistön omistaja ei toimittanut kannanottoaan ELY-keskukseen.

ASIASSA ANNETUT LAUSUNNOT

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt erityisrajausasiassa lausuntoa Tornion kunnalta 10.10.2025 päivätyllä kirjeellä. Tornion kunnalta saapui kaksi vastausta, toinen 28.10.2025 Meri-Lapin ympäristöpalveluilta, jossa todetaan, että Meri-Lapin ympäristöpalvelut ei anna asian johdosta lausuntoa: Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole kommentoitavaa olemassa oleviin retkeilyreitteihin ja alueella liikkumiseen liittyen, tai muuhun maankäytön suunnitteluun liittyen suojelutoimenpiteen ja rajauspäätösasian osalta.

Tornion kaupunginhallitus on käsitellyt asian kokouksessaan 3.11.2025 ja kaupunginhallitus antaa lausuntonaan seuraavan: Kaupunki katsoo, että esitetyllä suojelurajauksella ei ole vaikutusta olemassa oleviin retkeilyreitteihin tai yleiskaava 2040 valmisteluvaiheen aineistossa esitettyyn ohjeelliseen ulkoilureitin yhteystarpeisiin tai muuhun maankäytön suunnitteluun. Kaupunginhallitus hyväksyy erityisrajausasian/suojelupäätöksen.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Rajausasian käsittelyyn erityisesti suojeltavan lajin ja luonnonsuojelulailla suojellun arvokkaan luontotyyppin osalta sovelletaan 1.6.2023 voimaan tullutta luonnonsuojelulakia (9/2023) ja 14.12.2023 voimaan tullutta luonnonsuojeluasetusta (1066/2023).

Luonnonsuojelulain 77 § 1 momentissa ja luonnonsuojeluasetuksen 8 §:ssä ja liitteessä 6 tarkoitetun erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan rajat määritellään tässä suojelupäätöksessä liitekarttaan merkityllä tavalla.

Luonnonsuojelulain 77 §:n 2 momentin nojalla liitekartan mukaisen esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Edellä mainittu kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin mukaan suojellun luontotyyppin esiintymää ei saa hävittää eikä heikentää. Alueen hävittämis- ja heikentämiskielto tulee voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Rajat määritellään tässä suojelupäätöksessä liitekarttaan merkityllä tavalla.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että mm. seuraavat toimet voivat hävittää erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan tai luontotyyppin tai heikentää sitä:

- hakkuut ja hakkuutähteiden läjittäminen rajasalueella
- teiden, polkujen, rakennusten tai rakennelmien rakentaminen rajasalueella
- maa- tai kallioperän vahingoittaminen sekä maa-ainesten, kallioperän ottaminen tai läjittäminen
- ojittaminen tai muu vesitalouden muuttaminen
- luontaisen kasvillisuuden hävittäminen, poistaminen tai vahingoittaminen sekä vieraiden kasvien istuttaminen
- alueella moottoriajoneuvolla ajaminen muutoin kuin erityisesti suojeltavan lajin tai luontotyyppin mahdollisten hoitotoimien yhteydessä
- maastopyöräily tai leiriytyminen sekä maastokilpailut tai harjoitukset, jotka voivat aiheuttaa maaperän kulumista, sekä kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti alueen ominaispiirteiden säilymiseen.

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa tai luontotyyppiä voidaan hoitaa maanomistajan suostumuksella Lapin ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

PERUSTELUT

Lehtonoidanlukko on luonnonsuojelulain 77 §:n mukainen erityisesti suojeltava laji ja ympäristöhallinnossa IUCN-luokituksessa määritelty koko maassamme erittäin uhanalaiseksi (EN) lajiksi (LSA2023/1066, liite 6) sekä erityisesti suojeltavaksi lajiksi (LSA 2023/1066, liite 6). Laji on lisäksi rauhoitettu koko maassa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Uhanalaisuusluokkaan (EN) johtaa useimmiten lajin suppea esiintymisalue ja taantuminen sekä elinympäristöjen pirstoutuminen ja hupeneminen.

Luonnonsuojelulain 77 §:n mukaan laji, jonka riski hävitä luonnosta on vähintään hyvin korkea, tai laji, jolla on hyvin vähän esiintymispaikkoja ja niiden säilyminen on uhattuna, voidaan säätää asetuksella erityisesti suojeltavaksi lajiksi.

Karsilonmaassa sijaitseva lehtonoidanlukon esiintymä on mittava ja huomionarvoisen merkittävä lajin runsauden sekä sen pinta-alallisen esiintyvyyden vuoksi ja näin ollen lajin säilymisen kannalta se katsotaan erityisen tärkeäksi. Rajausalueella sijaitsevat muut huomionarvoiset kasvilajit nostavat osaltaan alueen luonnonsuojelullista arvoa.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kartoittanut luonnonsuojelulain 64 §:n ja 65 §:n mukaisia suojeltuja luontotyypppejä Lapin maakunnassa vuosina 2024 ja 2025. Kartoitustyötä johtaa ympäristöministeriö. Kartoitusten tavoitteena on ollut löytää arvokkaat kohteet ja turvata niiden ominaispiirteet sekä sovittaa suojelu yhteen alueiden muun käytön kanssa. Kartoitusta on tehty alueilla, joilla olemassa olevien tietojen (mm. kuntien luontoselvitykset, kaavoituksen perusselvitykset, lajihavainnot ja erilaiset paikkatietoaineistot) perusteella saattaa esiintyä arvokkaita luontotyypppejä. Kyseisiä luontotyypppejä ovat hiekkarannat, tervaleppämetsät, merenrantaniitty, kedot, rannikon metsäiset dyynit, sisämaan tulvametsät, valoisat harjumetsien rinteet sekä kalkkikalliot. Karsilonmaan erityisrajausalueelta löytyi kartoituksissa varsin laaja ja edustava kalkkikallion luontotyyppi.

Rajaus suunnittelu on tehty noudattaen kalkkikallioesiintymän rajoja sekä lehtonoidanlukon havaintopaikkoja. Rajaukseen on sisällytetty myös kalkkikallion välitöntä lähiympäristöä ja lehtonoidanlukolle soveliasta elinympäristöä niin, että rajauksella turvataan kohteiden luontoarvojen säilyminen ja lehtonoidanlukon elinympäristö. Rajaus sisältää myös suojavyöhykkeen, mikä turvaa alueen mikroilmaston säilymistä, jotteivat alueen valaistus- ja kosteusolosuhteet muuttuisi epäsuotuisiksi lehtonoidanlukon ja kalkkikalliolajien näkökulmasta tulevaisuudessa, mikäli ympärillä tehdään maan- tai metsänkäyttöllisiä toimenpiteitä.

Valtion korvausvelvollisuudesta luonnonsuojelulain erityisesti suojeltavan lajin ja suojellun luontotyyppin rajauksiin liittyen on säädetty luonnonsuojelulain 111 ja 113 §:ssä. Jos luonnonsuojelulain 77 tai 64 §:n nojalla tehdystä päätöksestä aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, on hänellä oikeus saada valtiolta siitä täysi korvaus. 111 §:n mukainen korvausvelvollisuus ei synny ennen kuin omistaja on 66 §:n tai 83 §:n nojalla hakenut lupaa poiketa kiellosta ja hakemus on hylätty. Jos on ilmeistä, ettei luvan myöntämiselle ole edellytyksiä, toimitus korvauksen määrittämiseksi voidaan panna vireille ilman luvan hakemista. Jos korvauksesta ei voida sopia, maanomistaja voi hakea toimitusta korvauksen määrittämiseksi Maanmittauslaitokselta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Perustelussa mainitut.

PÄÄTÖKSESTÄ KUULUTTAMINEN JA RAUHOITUKSEN MERKITSEMINEN KIINTEISTÖREKISTERIIN

Tämä päätös kuulutetaan Lapin ELY-keskuksen verkkosivuilla luonnonsuojelulain 121 §:n 1 momentin ja hallintolain 62 a §:n mukaisesti. Tornion kuntaa pyydetään tiedottamaan kuulutuksesta kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti. Päätöksestä tehdään merkintä kiinteistörekisteriin.

MUUTOKSENHAKU

Tämä päätös on luonnonsuojelulain 77 §:n 3 momentin nojalla voimassa muutoksenhausta huolimatta, jollei Pohjois-Suomen hallinto-oikeus toisin päättä. Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Lisätietoja antaa ylitarkastaja Merja Lipponen (merja.lipponen@ely-keskus.fi, p. 0295 037427), varalla Jari Pasanen (jari.pasanen@ely-keskus.fi, p. 0295037476)

MUUTA HUOMIOITAVAA

Valtion aluehallinto uudistuu 1.1.2026

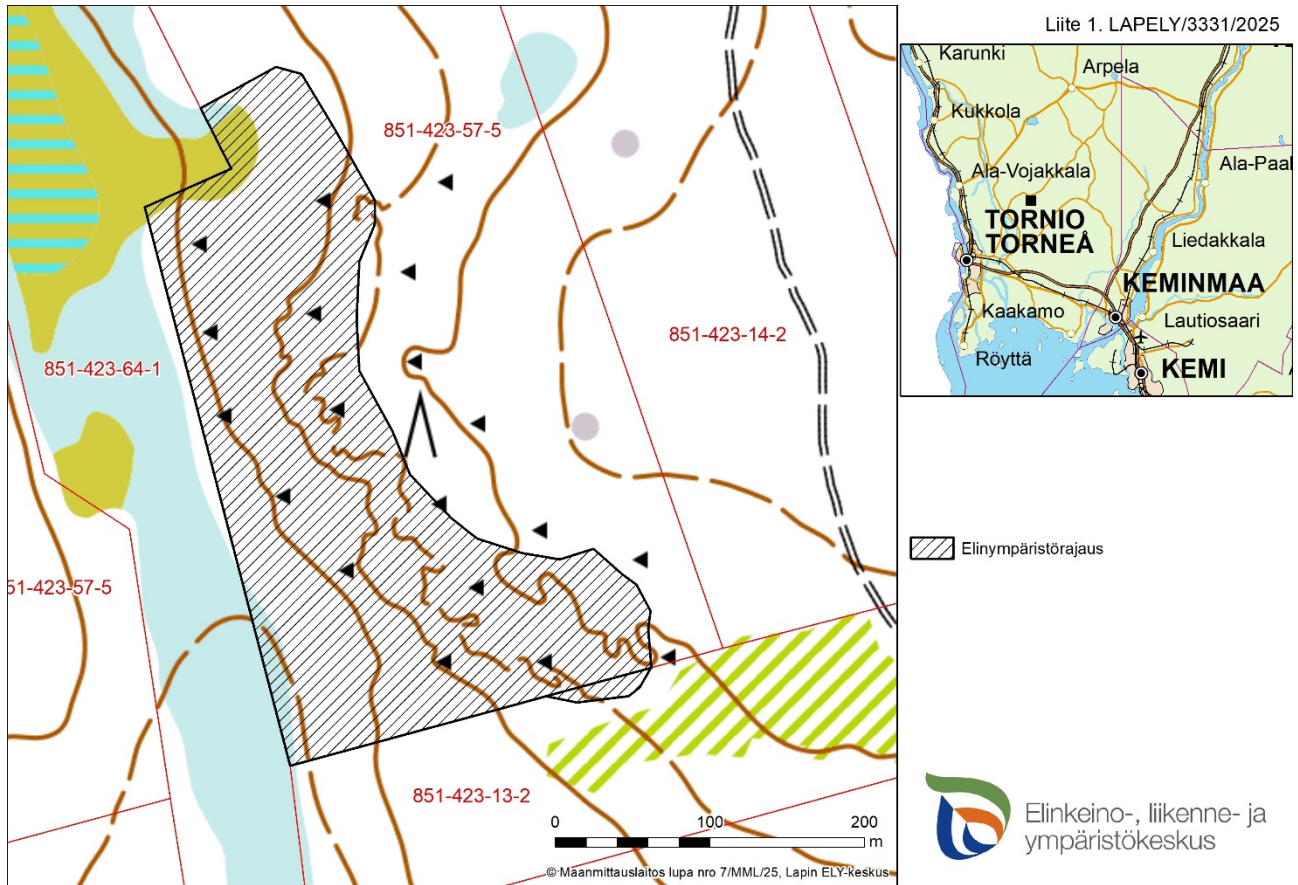
Vuoden 2026 alussa perustetaan kymmenen uutta elinvoimakeskusta nykyisten 15 ELY-keskuksen pohjalta. Elinvoimakeskukset hoitavat mm. elinkeinoihin, maaseutuun, liikenteeseen, ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviä kehittämis- ja edistämistehtäviä. Samalla perustetaan

valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, johon siirtyvät ELY-keskusten ympäristön lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät. Rajauspäättösasiat siirtyvät lupa- ja valvontavirastoon.

Lisätietoa uudistuksesta: <https://www.ely-keskus.fi/valtion-aluehallinnon-uudistus>

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Merja Lipponen ja ratkaissut yksikönpäällikkö Jari Pasanen.

Liitteet	Rajauskartta Valitusosoitus
Jakelu	Maanomistajat (saantitodistuksella)
Tiedoksianto	Tornion kunta Suomen luonnonsuojeluliitto, Lapin piiri
Tiedoksi	Ympäristöministeriö Suomen ympäristökeskus Suomen Metsäkeskus Lapin liitto Lapin poliisilaitos

Erityisrajausalue kattaa kahden kiinteistön alaa ja on pinta-alaltaan yhteensä 6,322 hehtaaria. Erityisrajausalueeseen sisältyy erityisesti suojeltavan lajin, lehtonoidanlukan esiintymä elinympäristöineen sekä luonnonsuojelulailta suojellun arvokkaan luontotyyppin, kalkkikallion esiintymä.

Tämä asiakirja LAPELY/3331/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/3331/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lipponen Merja 24.11.2025 11:50

Ratkaisija Pasanen Jari 24.11.2025 12:40